ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

Του **Αλέκου Αναγνωστάκη**

"Ο έλεγχος των ενεργειακών πηγών δεν εξασφαλίζει μόνο ενεργειακή επάρκεια αλλά ταυτόχρονα γίνεται μέσον άσκησης πιέσεων προς τις άλλες "αδελφές" ιμπεριαλιστικές χώρες. Η ιμπεριαλιστική πολιτική και η γεωπολιτική αποκτούν σύγχρονο περιεχόμενο φέρνοντας παροξυσμό στα πολιτικά και στρατιωτικά σχέδια για τον έλεγχο χωρών παραγωγής, αποθεμάτων και δρόμων εμπορίου υδρογονανθράκων."

Η ενεργειακή αγωνία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΜΕΣΑ ΡΩΣΙΑΣ ΚΑΙ ΗΠΑ

«Η κρίση λειτούργησε ως ξυπνητήρι» δήλωνε στην κορύφωση των γεγονότων στην Ουκρανία ο βρετανός πρωθυπουργός Ντ. Κάμερον. «Ορισμένες χώρες, συνεχίζει ο Κάμερον, εξαρτώνται σχεδόν σε ποσοστό 100% (σ.σ. Φινλανδία, Βουλγαρία, Εσθονία, Λετονία, Λιθουανία. Άλλες, Ελλάδα, Σλοβακία, Τσεχία, Πολωνία, άνω του 50%) από το ρωσικό φυσικό αέριο. Στη ΝΑ Ευρώπη, την Πολωνία και την Αγγλία, τονίζει, υπάρχουν σημαντικά αποθέματα σχιστολιθικού φυσικού αερίου, το οποίο θα μπορούσε να εξαχθεί μέσω της χρήσης υγρών που εισέρχονται υπό υψηλή πίεση στα υπόγεια πετρώματα, τεχνική που ήδη χρησιμοποιείται ευρέως στις ΗΠΑ».

Η ενεργειακή πολιτική της ευρωπαϊκής Ένωσης και γενικότερα πρέπει λοιπόν να αναθεωρηθεί. «Πρέπει να ξαναδούμε το θέμα της προμήθειας ενέργειας από τη Ρωσία» – η Γερμανία προμηθεύεται το 40% του φυσικού αερίου της – δήλωνε ήδη τον Αύγουστο του 2012 η καγκελάριος Μέρκελ μετά την τότε συνάντησή της με τον Καναδό πρωθυπουργό Στίβεν Χάρπερ.

Το Φλεβάρη του 2013, στην έκθεση «Σχετικά με τον Ενεργειακό Χάρτη Πορείας για το 2050» της Επιτροπής Βιομηχανίας, Έρευνας και Ενέργειας καθώς και στη γνωμοδότηση της επιτροπής εξωτερικών υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (14.11.2012), εκσυγχρονίζονται

οι βασικές πολιτικές για την ενέργεια καθώς και οι βασικοί γεωπολιτικοί στόχοι.

Η έκθεση «Επικροτεί την πρόοδο που έχει σημειωθεί στις διαπραγματεύσεις σχετικά με τη σύναψη συνθήκης μεταξύ της ΕΕ, του Αζερμπαϊτζάν και του Τουρκμενιστάν με σκοπό τη δημιουργία ενός συστήματος αγωγών που θα διασχίζει την Κασπία. Επισημαίνει τη σημασία της ευρείας συνεργασίας στην περιοχή της Αρκτικής, ιδίως μεταξύ χωρών του ευρωατλαντικού χώρου• Επισημαίνει τη σημασία της περαιτέρω επέκτασης της Ενεργειακής Κοινότητας, ιδίως σε χώρες της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης, της Κεντρικής Ασίας και της Μεσογείου». Ορίζει ως στρατηγικό εταίρο τις ΗΠΑ και υπογραμμίζει συγκεκριμένα την ανάγκη εμβάθυνσης του διαλόγου για ενεργειακά θέματα στρατηγικής σημασίας ..στο πλαίσιο σχετικών φόρουμ όπως το κοινό Συμβούλιο Ενέργειας ΗΠΑ-ΕΕ.

Τονίζει «την αναδυόμενη σημασία της έρευνας για κοιτάσματα πετρελαίου και φυσικού αερίου στη Μεσόγειο και στην Αρκτική.

«Υπενθυμίζει ότι οι στρατηγικές εταιρικές σχέσεις της Ένωσης με χώρες παραγωγούς καθώς και με διαμετακομιστικές χώρες, απαιτούν κατάλληλα εργαλεία, προβλεπτικότητα, σταθερότητα και μακροπρόθεσμες επενδύσεις που …να προσανατολίζονται προς διαφοροποιημένες οδούς εφοδιασμού – τουλάχιστον δύο – αυξάνοντας την ενεργειακή ασφάλεια της Ένωσης, όπως ο Νότιος Διάδρομος και ο αγωγός Nabucco. Ορίζει επίσης ότι «το σχιστολιθικό φυσικό αέριο και άλλες μη συμβατικές πηγές φυσικού αερίου αποτελούν δυνητικά σημαντικές νέες πηγές εφοδιασμού..»

Οι ανατροπές που φέρνουν το σχιστολιθικό αέριο και πετρέλαιο και η αχαλίνωτη δίψα του καπιταλισμού για ενέργεια

Ο χρόνος ανάμεσα στην επιστημονική ανακάλυψη και στην εφαρμογή της, στη εποχή μας είναι πλέον μικρός. Τρία μόλις χρόνια μετά την ευρωπαϊκή έκθεση, η εξόρυξη σχιστολιθικού αερίου αντιμετωπίζεται πλέον ως επανάσταση στην ενέργεια. Σήμερα, τονίζεται στην πρόσφατη έκθεση με τίτλο «Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στο μικροσκόπιο» του παγκόσμιου οργανισμού παροχής επαγγελματικών συμβουλών και υπηρεσιών Deloitte Touche Tohmatsu Limited, η συνεχώς βελτιούμενη τεχνολογία ανύψωσε τις τεχνικά ανακτήσιμες πηγές σχιστολιθικού αερίου στις ΗΠΑ από ουσιαστικά μηδενικές το 1990 στα 18-19 τρις. κυβικά μέτρα αλλάζοντας ριζικά τη δυναμική της παγκόσμιας ενεργειακής γεωπολιτικής. Από τρίτος σε σειρά παγκόσμιος παραγωγός πετρελαίου (11% της παγκόσμιας παραγωγής) και ταυτόχρονα ο πρώτος παγκόσμια εισαγωγέας (14,7% της παγκόσμιας παραγωγής) ισοφαρίζει, με δυνατότητες μάλιστα στα επόμενα χρόνια εξαγωγής ειδικά αερίου.

Συγκριτικά, το κοίτασμα φυσικού αερίου του «Λεβιαθάν» (Leviathan), το οποίο συνιστά το μεγαλύτερο κοίτασμα φυσικού αερίου στη Μεσόγειο που ανακαλύφθηκε το 2010 ανάμεσα Κύπρο και Ισραήλ, υπολογίζεται ότι περιέχει μόλις το 5,2% των σχιστολιθικών αποθεμάτων των ΗΠΑ (600 δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα φυσικού αερίου). Οι ΗΠΑ θα γίνουν η μεγαλύτερη πετρελαιοπαραγωγός χώρα του κόσμου έως το 2016 ξεπερνώντας τη Σαουδική Αραβία και τη Ρωσία, προέβλεψε ο επικεφαλής του Διεθνούς Οργανισμού Ενέργειας (IEA) Φατίχ Μπιρόλ κατά την παρουσίαση της παγκόσμιας έκθεσης για την Ενέργεια του 2013.

Η εξέλιξη αυτή θα έχει ως αποτέλεσμα να πλησιάσει η Αμερική πιο κοντά στο επίπεδο ενεργειακής αυτάρκειάς της και να μειώσει την ανάγκη της για προμήθεια συνολικά υδρογονανθράκων από τις χώρες του ΟΠΕΚ.
Στην Ευρώπη η εξόρυξη σχιστολιθικού φυσικού αερίου είναι προς το παρόν τόσο περιορισμένη που επί του παρόντος δεν υφίσταται πρακτικά εμπορική παραγωγή.

Τα μη συμβατικά σχιστολιθικά ορυκτά, το φυσικό αέριο και πετρέλαιο, σε αντίθεση με τα κλασσικά συμπαγή που βρίσκονται αποθηκευμένα σε μεγάλες ποσότητες και σε μεγάλο βάθος στη Γη, είναι είδη αερίου και πετρελαίου που αποθηκεύονται σε πολυστρωματικά λεπτόκοκκα ιζηματογενή πετρώματα σε μικρό σχετικά βάθος, γύρω στα τρία χιλιόμετρα. Χάρη σε αυτήν την πολυστρωματική δομή, οι σχιστολιθικοί σχηματισμοί έχουν εξαιρετικά χαμηλή διαπερατότητα.

Οι σχιστολιθικοί υδρογονάνθρακες εντοπίστηκαν για πρώτη φορά τα πρώτα χρόνια του 19ου αιώνα. Ο φόβος κυρίως διαταραχής της αγοράς πετρελαίου μετά το προβάδισμα της κλασσικής εξόρυξης συμπαγών υδρογονανθράκων, φρέναρε την έρευνα (η αδίστακτη αστική πολιτική ματαίωσης, απόκρυψης ή επιβράδυνσης επιστημονικών ερευνών ανάλογα με τα αγοραία συμφέροντα) και τα κοιτάσματα δεν αξιοποιήθηκαν. Στην πετρελαϊκή, λεγόμενη, κρίση του 1973 ο κίνδυνος μείωσης της παραγωγής συμβατικού πετρελαίου και αερίου οδήγησε την Αμερικανική Κυβέρνηση να ενισχύσει την επένδυση στην έρευνα η οποία κατέληξε στην επιλογή της «υδραυλικής ρωγμάτωσης» ως μεθόδου εξόρυξης των νέων

υδρογονανθράκων. Η μέθοδος το 1986 χαρακτηρίστηκε ως δυνητικά εφαρμόσιμη εμπορικά και γύρω στο 2000 έγινε το πρότυπο εξόρυξης ενέργειας από σχιστολιθικούς σχηματισμούς.

Αυτή καθ' αυτή η μέθοδος εξόρυξης επιφυλάσσει νέα δεινά για τον άνθρωπο και το ανόργανο σώμα του, τη φύση. Στη διεργασία εξόρυξης πρώτο στάδιο αποτελεί η κάθετη γεώτρηση έως ότου επιτευχθεί το σχιστολιθικό στρώμα. Στη συνέχεια η γεώτρηση συνεχίζεται κατά τον οριζόντιο άξονα, ο οποίος εκτείνεται στο ένα χιλιόμετρο ή και παραπάνω από τον κάθετο άξονα. Έπειτα ακολουθεί η έγχυση νερού, που περιέχει άμμο και πρόσθετες χημικές ουσίες, με πολύ υψηλή πίεση μέσα στο φρέαρ. Το νερό έρχεται σε επαφή με το σχιστολιθικό στρώμα μέσω των σχισμών δημιουργώντας μια σειρά μικρών ρωγμών στο πέτρωμα (εξ ου και «ρωγμάτωση»)• οι κόκκοι άμμου που περιέχονται στο νερό συγκρατούν ανοικτές τις ρωγμές, ενώ κατάλληλες χημικές ουσίες διευκολύνουν την εξόρυξη φυσικού αερίου από τον σχιστόλιθο. Το υπερπεπιεσμένο νερό επιστρέφει στην επιφάνεια όταν, μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας ρωγμάτωσης, ξεκινά η έκλυση φυσικού αερίου. Για την προετοιμασία μίας και μόνο τοποθεσίας παραγωγής, μπορεί να χρειαστούν έως και 25 στάδια ρωγμάτωσης (ανά οριζόντιο φρέαρ), καθένα από τα οποία απαιτεί την έγχυση περισσότερων από 1,6 εκατομμυρίων λίτρων νερού. Η συνολική ποσότητα του απαιτούμενου ύδατος μπορεί να υπερβεί τα 38 εκατομμύρια λίτρα, προτού το κάθε φρέαρ καταστεί πλήρως λειτουργικό.

Η υδραυλική ρωγμάτωση έχει επομένως ισχυρές επιπτώσεις στους υδροφόρους ορίζοντες, στα υφιστάμενα αποθέματα νερού, στις λεκάνες συγκράτησης όμβριων υδάτων. Το μολυσμένο νερό ρυπαίνει τα υπόγεια ύδατα, μολύνει το περιβάλλον καθώς επιστρέφει. Ραδιενεργά υλικά που ενδεχομένως περιέχονται στα γεωλογικά στρώματα του φρέατος μπορούν να μεταφερθούν στα υδάτινα συστήματα όπου διοχετεύονται τα επεξεργασμένα λύματα. Στην Αγγλία, σε αυτή τη χώρα της γεωλογικής ηρεμίας, έχει πλέον αποδειχθεί πως σεισμοί οφείλονται στις ρωγματώσεις πετρωμάτων. Οι κίνδυνοι είναι τόσο μεγάλοι ώστε αστικές κυβερνήσεις στην Ευρώπη, όπως στη Γαλλία, τη Βουλγαρία, τη Βόρεια Ρηνανία-Βεστφαλία στη Γερμανία, τα καντόνια Fribourg και Vaud στην Ελβετία, καθώς και σε ορισμένες πολιτείες των ΗΠΑ (Βόρεια Καρολίνα, Νέα Υόρκη, Νιου Τζέρσεϊ και Βερμόντ και περισσότερες από 100 τοπικές κυβερνήσεις) και σε άλλες χώρες (Νότια Αφρική, Κεμπέκ μόνο του Καναδά, Νέα Νότια Ουαλία στην Αυστραλία) επί του παρόντος έχουν επιβάλει απαγόρευση ή μορατόριουμ στη χρήση της υδραυλικής ρωγμάτωσης παρά την πίεση δημόσια ισχυρών μονοπωλίων και τη στήριξη τους από τη κυβέρνηση των ΗΠΑ για την απόσυρση των όποιων περιβαλλοντικών απαγορεύσεων.

Την περίοδο 2006-2012 η ενεργειακή κατανάλωση μειώθηκε, λόγω κυρίως της κρίσης, σε 24

από τις 28 χώρες της Ε.Ε.. Αυξήθηκε μόνον στην Εσθονία, Ολλανδία, Πολωνία και Σουηδία. Την ίδια περίοδο προϋπάρχοντα πυρηνικά εργοστάσια, νέα αιολικά πάρκα, φωτοβολταϊκά, βιοκαύσιμα, προγραμματισμένα βακτηρίδια που ταΐζονται και «φτύνουν» καύσιμα, μαζί με τη «σχιστολιθική επανάσταση» αποκαλύπτουν το μαρτύριο του καπιταλισμού να απελευθερώνει τζίνια στην παραγωγή που αδυνατεί στην ουσία στην συνέχεια να ελέγξει.

Παράλληλα όμως με την επανάσταση στην παραγωγή ενέργειας και τη μείωση σε ορισμένες χώρες «η παγκόσμια κατανάλωση ενέργειας αναμένεται – με όλους τους κινδύνους που εμπεριέχονται στις μελλοντικές εκτιμήσεις – να αυξηθεί κατά 41% από το 2012 μέχρι το 2035 (έκθεση της BP 27.1. 2014). Το 95% της αύξησης της ζήτησης αναμένεται να προέλθει κυρίως από τις αναδυόμενες οικονομίες με επικεφαλής την Κίνα, στην οποία από το 2009 πέρασαν τα πρωτεία στην παγκόσμια κατανάλωση ενέργειας και την Ινδία. (Το 2000, τα πρωτεία στον κόσμο είχαν οι ΗΠΑ, με ποσότητα σχεδόν διπλάσια από αυτή της Κίνας). Το 2013 η Κίνα κατανάλωσε συνολική ενέργεια ισοδύναμη με 2,252 δισεκατομμύρια μετρικούς τόνους πετρελαίου ενώ οι ΗΠΑ 2,17 δισ (Διεθνή Υπηρεσία Ενέργειας). Στις αναπτυγμένες καπιταλιστικές οικονομίες αναμένεται επίσης να αυξηθεί αλλά με μειούμενους ρυθμούς και να αρχίσει να μειώνεται τα τελευταία χρόνια της περιόδου αυτής.

Σύμφωνα τέλος με την Αμερικανική Γεωλογική Επιθεώρηση, μετά την επιτευχθείσα ολοκλήρωση της έρευνας του πλανήτη έχει καταστεί σαφές ότι δεν υπάρχουν νέα μεγάλα κλασικά κοιτάσματα συγκρινόμενα με εκείνα της Βόρειας Θάλασσας και της Αλάσκας. (Από τα 1.500 κοιτάσματα μεγάλου και γιγαντιαίου μεγέθους στον κόσμο που περιέχουν το 94% του γνωστού αργού πετρελαίου μόνο 41 από αυτά ανακαλύφθηκαν μετά το 1980). Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν θα συνεχίσουν να ενεργοποιούνται νέα μικρότερα, αλλά δεν θα επαρκούν ώστε αυτά μόνο να αντισταθμίζουν την αυξανόμενη παγκόσμια ζήτηση ενέργειας

Η παραπάνω εξελισσόμενη κατάσταση και προβλέψεις στο σύνολο τους, σε συνδυασμό με το γεγονός πως ο έλεγχος των ενεργειακών πηγών δεν εξασφαλίζει μόνο ενεργειακή επάρκεια αλλά ταυτόχρονα το μέσον άσκησης πιέσεων προς τις άλλες «αδελφές» ιμπεριαλιστικές χώρες, στο πλαίσιο του αιώνιου νόμου του καπιταλισμού, του ανταγωνισμού, η ιμπεριαλιστική πολιτική γενικά και η γεωπολιτική ειδικότερα αποκτούν σύγχρονο

περιεχόμενο. Αυτό συνεπάγεται παροξυσμό στην ιμπεριαλιστική πολιτική, στα πολιτικά και στρατιωτικά σχέδια και μέσα προώθησής της για τον έλεγχο χωρών παραγωγής, αποθεμάτων και δρόμων εμπορίου τόσο κλασσικών όσο και νέων υδρογονανθράκων, άσκησης του ανταγωνισμού, καθώς και κατοχής επιστημονικών καινοτομιών.

Προμήνυμα είναι η επιδρομή στη Λιβύη, οι επεμβάσεις στη μέση Ανατολή, στην πέμπτη παγκόσμια πετρελαϊκή υπερδύναμη, τη Βενεζουέλα. Συνεπάγεται τη διατήρηση της σημασίας μικρότερων κλασσικών κοιτασμάτων, όπως για παράδειγμα του Αιγαίου και τη δημιουργία ανάλογων ιμπεριαλιστικών συμμαχιών (π.χ. Ελλάδας – ΗΠΑ – Ισραήλ). Συνεπάγεται «πρόοδο» στο λαθρεμπόριο και στην αισχροκέρδεια. Η τιμή π.χ. του κλασσικού πετρελαίου σε σημερινές αξίες του δολαρίου εκτινάχθηκε 400% επάνω από το 1990. (ως το 1970 κυμαινόταν από 10 ως 30 δολάρια το βαρέλι. Στη δεκαετία 1973-80 της πετρελαϊκής κρίσης του ανέρχεται στα 90 – 95 δολάρια. Επανέρχεται στα επίπεδα των 30 – 40 δολαρίων και από το 1990 σκαρφαλώνει διαρκώς). Αυτή η «αφύσικη» αναρρίχηση συνδέεται με την χρηματιστηριακή αισχροκέρδεια, την υπερανάπτυξη του χρηματοπιστωτικού τομέα, αυτής της χαρτοπαικτικής λέσχης των «νέου τύπου» μεγαλοαστών τζογαδόρων.

Η παραπάνω εξελισσόμενη κατάσταση ενισχύει ειδικά το γεωπολιτικό ειδικό βάρος των περιοχών παραγωγής σχιστολιθικών υδρογονανθράκων λόγω της ποσότητας και των πλεονεκτημάτων στην εξόρυξη.

Η ΑΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ, Η ΥΠΟΧΩΡΗΣΗ ΤΩΝ ΗΠΑ ΚΑΙ ΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΕ

Έκθεση του υπουργείου Ενέργειας των ΗΠΑ αναφέρει πως εκτός από τις ΗΠΑ και τον Καναδά, που παράγουν ήδη εμπορεύσιμες ποσότητες, τα μεγαλύτερα αποθέματα σχιστολιθικών κοιτασμάτων έχουν 42 χώρες, ανάμεσα τους πρωτίστως η Ουκρανία καθώς και η Ρωσία, η Κίνα, η Αργεντινή, η Λιβύη, δευτερευόντως η Εσθονία, η Αγγλία, η Πολωνία, η Γερμανία και η λεκάνη της ανατολικής Μεσογείου. Η πλήρης ανάπτυξη της νέας τεχνικής και το ύψος των απαιτούμενων επενδύσεων σε συνθήκες κρίσης απαιτούν τουλάχιστον μια δεκαετία λένε οι ειδικοί.

Οι βιομηχανίες όμως λειτουργούν «τώρα», εντός του ρέοντος πραγματικού χρόνου. Ακριβώς γι αυτό ο υπουργός ανάπτυξης της Γερμανίας Ζίγκμαρ Γκάμπριελ δήλωνε με ρεαλισμό «Για την ώρα δεν υπάρχει άλλη εναλλακτική οδός προμήθειας φυσικού αερίου εκτός από τη Ρωσία». Κατανοείται επομένως η προς το παρόν πολιτική στάση ΗΠΑ, ΕΕ, και η αποθέωση του Πούτιν από τα γερμανικά ΜΜΕ τον ίδιο ακριβώς χρόνο που άλλαζε, με την προσάρτηση της Κριμαίας, τα εύθραυστα σύνορα των κρατών της Ευρώπης που διαμορφώθηκαν μετά τη

μεγαλύτερη και συντομότερη γεωπολιτική καταστροφή του 21ου αιώνα, τη διάλυση της ΕΣΣΔ. «Η ακλόνητη ψυχρότητα, με την οποία ο Putin ενέταξε την Κριμαία στην Ρωσική αυτοκρατορία και χάραξε νέα σύνορα στην Ευρώπη, δεν έχει προηγούμενο και βρίσκει θαυμαστές, όχι μόνο στη Ρωσία», (Frankfurter Allgemeine Zeitung). Προς το παρόν λοιπόν από τη μια η ελεγχόμενη ακόμα γεωπολιτική ανισορροπία ανάμεσα στις ηγεμονικές και τις ανερχόμενες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις και από την άλλη η υπονόμευση της από τις αντιθέσεις που παροξύνονται με την κρίση και συνοδεύονται από αναγκαστικές αλλαγές.

Οι ΗΠΑ, παρ' όλη την αναμφισβήτητη στρατιωτική τους ηγεμονία, οπισθοχωρούν οικονομικά «δίνοντας» τη θέση τους στο νέο ηγεμόνα του σύγχρονου πολυπολικού καπιταλιστικού κόσμου, την Κίνα, με ενισχυόμενη την παρουσία της Ινδίας, της Βραζιλίας, της Ρωσίας, της Ιαπωνίας, της Νοτιοαφρικανικής Ένωσης, της Νιγηρίας και της γερμανικής ΕΕ. Οι ΗΠΑ σύμφωνα με το δόγμα Ομπάμα εγκαταλείπουν αναγκαστικά το οικονομικά δυσβάστακτο πλέον στρατιωτικό δόγμα της ικανότητας διεξαγωγής δύο ταυτόχρονα μεγάλων πολέμων. Μειώνουν το στρατό στο χαμηλότερο επίπεδό του από το 1940, «αναγνωρίζοντας στην πραγματικότητα τις οικονομικές προκλήσεις της εποχής..» (εισήγηση υπουργού Άμυνας Χέιγκελ). Επιλέγουν την πολιτική των οικονομικών κυρίως κυρώσεων (Ρωσία) και των εταιρικών και όχι μοναχικών στρατιωτικών ιμπεριαλιστικών αλλά και πολιτικών (π.χ. Αίγυπτος) επεμβάσεων διεκδικώντας και διατηρώντας την ηγεμονική παρουσία ειδικά στην άπω Ανατολή, το δικαίωμα ακόμη και μονομερούς επέμβασης στην περιοχή.

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ

Σταυροδρόμι αντιτιθέμενων αστικών στρατηγικών

«Μια αποτελεσματική αμερικανική πολιτική, έγραφε το 1987 στη Μεγάλη Σκακιέρα ο Μπρεζίνσκι, πρέπει να έχει αγκυροβόλιο στην άπω Ανατολή με φυσικό σύμμαχο την Κίνα». Αλλά γι αυτό ο κοινός βηματισμός Ρωσίας Κίνας πρέπει να ματαιωθεί με περιορισμό της Ρωσίας (Ουκρανία) και ειδική πολιτική συμφωνιών απέναντι στην Κίνα.

Σε αυτό το φόντο η περιοχή της Κασπίας αντιμετωπίζεται ως αυτή με το τελευταίο παγκόσμιας βαρύτητας κοίτασμα πετρελαίου. Οι ΗΠΑ είναι πολύ μακριά για να είναι κυρίαρχη σε αυτή την περιοχή αλλά πολύ ισχυρή για να μην εμπλακεί ηγεμονικά. Η Ρωσία και δευτερευόντως το Ιράν και η μετααυτοκρατορική Τουρκία είναι αδύναμες για να επιβάλλουν μια σύγχρονη ιμπεριαλιστική κυριαρχία αλλά ικανές στην άσκηση ισχυρής επιρροής. Στα ευρωπαϊκά Βαλκάνια κατά το 19ο αιώνα ανταγωνίσθηκαν τρεις αυτοκρατορίες (αυστρο – ουγγρική, ρωσική, οθωμανική), ενεπλάκησαν τρεις χώρες, Γερμανία, Γαλλία, Βρετανία και

ξέσπασε ένας παγκόσμιος πόλεμος. Στον 21ο αιώνα στα «ευρασιατικά Βαλκάνια» (Καζαχστάν, Κιργισία, Τζατζικιστάν, Ουζμπεκιστάν, Αζερμπαϊτζάν Τουρκμενιστάν, Αρμενία, Γεωργία), περιοχή – εθνοτικό μωσαϊκό που μονοπωλούσε η Μόσχα μέχρι το1991, εμπλέκονται άμεσα τρεις δυνάμεις, η Τουρκία, το Ιράν, και η Ρωσία. Διασταυρώνονται στην περιοχή αυτή οι σύγχρονες μεταβαλλόμενες αντιθέσεις και ρευστές συμφωνίες ανάμεσα στις περιφερειακές και τις τρείς κύριες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις, Κίνα, ΗΠΑ, Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και αναμεταξύ τους.

Στην Ανατολική Μεσόγειο σχηματίζονται δύο βασικοί άξονες με ανταγωνιστικά συμφέροντα: ο ευρωατλαντικός με διακριτά συμφέροντα κυρίως μεταξύ ΗΠΑ και Βρετανίας, και με διακριτικά ενεργό συμμετοχή Γερμανίας και Γαλλίας και ο άξονας Ρωσίας – Κίνας – Συρίας – Λιβάνου – Ιράν, με υπαρκτές αντιθέσεις και στο εσωτερικό τους.

Οι γεωπολιτικές θέσεις της τουρκικής ειδικά πολιτικής στην ευρύτερη περιοχή διατυπώνονται στη μελέτη του ΥΠΕΞ Αχμέτ Νταβούτογλου «Το στρατηγικό βάθος»:

1. Η Τουρκία είναι μια χώρα της Ανατολικής Μεσογείου που δρα σε ευρύτερο ευρασιατικό πλαίσιο.

2. Το Αιγαίο αποτελεί το σημαντικότερο κομβικό σημείο της Ευρασίας. Το γεγονός ότι τα νησιά του Αιγαίου βρίσκονται υπό ελληνική κυριαρχία αποτελεί το σημαντικότερο αδιέξοδο 3. Ακόμα και αν δεν υπήρχε ούτε ένας μουσουλμάνος Τούρκος στην Κύπρο, η Τουρκία οφείλει να διατηρεί το Κυπριακό ζήτημα. Η Κύπρος βρίσκεται απέναντι από τον κόλπο της Αλεξανδρέττας που αποτελεί τη βασική έξοδο για τη θαλάσσια μεταφορά πετρελαίου απ’ τον αγωγό Μπακού – Τσεϊχάν.

Μέσα σ’ αυτό το πλαίσιο η ελληνική αστική πολιτική επιχειρεί να προωθήσει:

α. την ανάδειξη της Ελλάδας σε κόμβο μεταφοράς.

β. Τη συμμετοχή των εγχώριων μονοπωλιακών ομίλων (τραπεζικών, εφοπλιστικών, κατασκευαστικών, ενεργειακών) στα σχέδια μεταφοράς υγροποιημένου φυσικού αερίου και «συνεκμετάλλευσης» των ενεργειακών πηγών. (επενδύσεις μετά το 2009 ελληνικών εφοπλιστικών ομίλων σε πλοία μεταφοράς υγροποιημένου αερίουάνω των 5 δισ. δολ. το 2011. Λιβανός, Αγγελικούσης, Οικονόμου, Μαρτίνος, Προκόπου κ.ά.). Επιλογή που δεν περιορίζεται στον ελληνοκυπριακό χώρο καθώς ισραηλινοί και αμερικάνικοι όμιλοι (Noble Energy, Delek group) διαπραγματεύονται το ενδεχόμενο μεταφοράς με αγωγό ισραηλινού

και κυπριακού αερίου μέσω Τουρκίας με εναλλακτικό προορισμό ιδιαίτερα την Κίνα. γ. Τη διασφάλιση ενός μεριδίου από την συνεκμετάλλευση των πλούσιων θαλάσσιων ενεργειακών κοιτασμάτων της περιοχής (Αιγαίο – Ιόνιο – Νότια Κρήτη – Κύπρος) για τους εγχώριους ομίλους και το αστικό κράτος. Μεγάλα διεθνή κονσόρτσιουμ (Edison, EdF, EON, EGL, Statoil, Shell, Spectrum ASA, PGS και TGS-NOPEC) ερευνούν ή διαγκωνίζονται για έρευνες από τον κόλπο της Μερσίνης, της Αλεξανδρέττας και της Αττάλειας ως στην ευρύτερη περιοχή του Ιονίου, τη νότια Κρήτη, νότια του Πλακιά, στη λεκάνη του Ηροδότου. Ψυχρά, δίχως ίχνος ανησυχίας από τις επιπτώσεις στη Θάλασσα, την αλιεία, τον τουρισμό (Π.χ, Κατάκωλο, Πατραϊκός, Ιόνιο), τη Φύση, τα δικαιώματα του ανθρώπου, διαπλέκεται και οξύνεται η διαπάλη γύρω από τον προσδιορισμό των ΑΟΖ για τη διανομή της πίτας μεταξύ διεθνών ενεργειακών ομίλων και ιμπεριαλιστικών κέντρων. Η ενέργεια, από δημόσιο αγαθό, στον καπιταλισμό παρουσιάζεται ως αυτό που είναι, ως εμπόρευμα. Με ό,τι αυτό κουβαλά και συνεπάγεται.

Δημοσιεύθηκε στο ΠΡΙΝ, στις 13.4.2014